

Številka: 00104-236/2017/5

Datum: 18. 5. 2017

Odgovor na poslansko vprašanje Tomaža Lisca v zvezi z ureditvijo vračila trošarine za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, ki uničuje male kmete

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije Tomaž Lisec je dne 11. aprila 2017 na Vlado Republike Slovenije naslovil pisno poslansko vprašanje v zvezi z ureditvijo vračila trošarine za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, ki uničuje male kmete.

Poslanec v poslanskem vprašanju uvodoma navaja, da so do vračila trošarine za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo v skladu z Zakonom o trošarinah (Uradni list RS št. 47/16) upravičeni nosilci kmetijskih gospodarstev, ki imajo v uporabi toliko kmetijskih in gozdnih zemljišč, da njihova normativna poraba goriva dosega količino goriva, ki je določena s Pravilnikom o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za pogon kmetijski in gozdarske mehanizacije. Le-ta določa, da mora skupna normativna poraba goriva znašati vsaj 540 litrov za kmetijsko zemljišče in gozd oziroma 150 litrov za gozd, da lahko nosilec kmetijskega gospodarstva uveljavlja vračilo trošarine. Po mnenju poslanca je navedeni prag določen zelo visoko, saj mora imeti nosilec v uporabi vsaj 2,7 ha njive ali vrta, kar je lahko neugodno in škodljivo za majhne kmete in tiste, ki se s kmetijstvom začenjajo ukvarjati in nimajo v uporabi še veliko kmetijskih površin. V zvezi z navedenim poslanec Vlado Republike Slovenije sprašuje:

1. Po kakšnih kriterijih in merilih se je določila normativna poraba goriva od katere naprej lahko nosilec kmetijskega gospodarstva uveljavlja vračilo trošarine?
2. Ali namerava vlada stopiti nasproti malim kmetom in tistim, ki bi se s kmetijstvom radi začeli ukvarjati in znižala normativno porabo goriva od katere naprej lahko nosilec kmetijskega gospodarstva uveljavlja vračilo trošarine?

Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju podaja odgovor na pisno poslansko vprašanje Tomaža Lisca.

V skladu s 94. členom Zakona o trošarinah (Uradni list RS št. 47/16; v nadaljnjem besedilu: zakon) se lahko za energente, ki se dokazljivo porabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije (vključno s traktorji), uveljavlja pravica do vračila trošarine v višini 70 % povprečnega zneska trošarine, ki je predpisana za plinsko olje za pogonski namen v obdobju, za katerega se zahteva vračilo trošarine. Vračilo trošarine se priznava za dejansko porabljene količine goriva, vendar največ do višine normativne porabe goriva. Normativna poraba goriva se določi za koledarsko leto glede na površino in dejansko rabo kmetijskih in gozdnih zemljišč v Sloveniji v uporabi upravičenca, kot ju izkazujejo grafične enote rabe zemljišč kmetijskega gospodarstva oziroma zemljiški kataster. Do vračila trošarine so upravičene osebe, ki so v registru kmetijskih gospodarstev pri ministrstvu, pristojnem za kmetijstvo, evidentirane kot nosilci kmetijskega gospodarstva ali kot člani agrarne skupnosti in imajo na dan 30. junija leta,

za katero se uveljavlja vračilo, v uporabi toliko kmetijskih in gozdnih zemljišč, da njihova skupna normativna poraba goriva dosega količino goriva, ki je določena s Pravilnikom o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije (Uradni list RS, št. 21/13, 54/14 in 47/16 – ZTro-1; v nadaljnjem besedilu: pravilnik). Do vračila trošarine so upravičene tudi osebe, ki niso nosilci kmetijskega gospodarstva in so fizična oseba, pravna oseba, člani agrarne skupnosti ali samostojni podjetnik posameznik ter imajo na dan 30. junija leta, za katero se vračilo uveljavlja, v uporabi toliko gozdnih zemljišč, da njihova normativna poraba za gozd dosega količino goriva, ki je določena s pravilnikom.

V 2. členu pravilnika je določena normativna poraba goriva na površino in dejansko rabo kmetijskih in gozdnih zemljišč v Republiki Sloveniji v uporabi upravičenca, kakor ju izkazujejo grafične enote rabe zemljišč kmetijskega gospodarstva oziroma zemljiški kataster in za posamezno leto znaša 200 litrov na hektar njive ali vrta, trajnih rastlin na njivskih površinah, rastlinjaka, matičnjaka, trajnega travnika, barjanskega travnika in ekstenzivnega sadovnjaka; 420 litrov na hektar vinograda, intenzivnega sadovnjaka, hmeljišča, oljčnika ali drugega trajnega nasada; 50 litrov na hektar plantaže gozdnega drevja in 15 litrov na hektar gozda ali kmetijskega zemljišča, poraslega z gozdnim drevjem.

Na podlagi 3. člena pravilnika lahko vračilo trošarine za gorivo uveljavljajo pravne osebe, agrarne skupnosti, samostojni podjetniki posamezniki ali fizične osebe, ki so v registru kmetijskih gospodarstev pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano evidentirane kot nosilci kmetijskega gospodarstva, in imajo na dan 30. junija leta, za katero se vračilo uveljavlja v Republiki Sloveniji v uporabi toliko gozda in kmetijskih zemljišč po posameznih vrstah dejanske rabe, da skupna letna normativna poraba goriva znaša vsaj 540 litrov goriva oziroma lahko vračilo trošarine za gorivo uveljavljajo pravne osebe, agrarne skupnosti, samostojni podjetniki posamezniki ali fizične osebe, ki niso nosilci kmetijskega gospodarstva, imajo pa na dan 30. junija leta, za katero se vračilo uveljavlja, v Republiki Sloveniji v uporabi najmanj deset hektarov gozda.

V primeru, da normativna poraba goriva, izračunana na podlagi površine kmetijskega zemljišča in gozda oziroma gozda v lasti ali uporabi upravičenca ne dosega navedene spodnje meje normativne porabe tj. 540 litrov goriva za kmetijsko zemljišče in gozd oziroma 10 hektarjev ali 150 litrov goriva za gozd, se vračilo trošarine za gorivo ne more uveljavljati.

Slovenija omogoča vračilo trošarine za gorivo, porabljeno za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, na podlagi določbe 8. člena Direktive Sveta 2003/96/ES z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije ((UL L št. 283 z dne 31. 10. 2003, str. 51), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2004/75/ES z dne 29. aprila 2004 o spremembi Direktive Sveta 2003/96/ES glede možnosti Cipra za uporabo začasnih izjem ali znižanih stopenj obdavčitve energentov in električne energije (UL L št. 157 z dne 30. 4. 2004, str. 100)), ki določa, da lahko države članice določijo nižji znesek trošarine, od zneska ki je predpisan za gorivo, porabljeno za posebej navedene rabe in panoge. Na podlagi predmetnega člena direktive se tako omogoča spodbujanje posameznih panog oziroma dejavnosti na način, ki ga opredeli posamezna država članica. Direktiva omogoča uveljavljanje izjem in znižanj trošarinske obveznosti za namene opravljanja »industrijske in komercialne« dejavnosti. Med možnimi navaja tudi »kmetijske, vrtnarske in ribogojniške dejavnosti ter gozdarstvo«.

Spodnja meja skupne normativne porabe goriva je bila določena ob upoštevanju okvira, ki ga daje direktiva. Izhajalo se je iz načela, da se vračilo omogoči osebam, ki kmetijsko in gozdarsko dejavnost opravljajo kot »komercialno«, torej tržno usmerjeno dejavnost, katere cilj je pridelava tržnih viškov. Tako izhodišče je tudi skladno z načelom zasledovanja javnega interesa, ki opravičuje odločitev, da se država odpove delu javnih prihodkov le za primere, ki se jih želi spodbujati s ciljem širše javne koristi.

Ker v Sloveniji fizičnim osebam skladno z določbami zakona, ki ureja gospodarske družbe opravljanja kmetijske in gozdarske dejavnosti ni potrebno statusno urediti in registrirati, se davčni predpisi za razločevanje med »komercialnim« in bolj samooskrbnim načinom kmetovanja poslužujejo drugačnih kazalcev. Tako je v zakonu, ki ureja dohodnino v 29. členu kot kmetija za davčne namene opredeljeno gospodinjstvo (torej skupnost fizičnih oseb), ki ima v lasti ali uporabi toliko kmetijskih in gozdnih zemljišč, da njihov skupni pavšalno ocenjen dohodek znaša vsaj 200 evrov. Ob upoštevanju izračunov katastrskega dohodka po posameznih vrstah kmetijskih zemljišč ta znesek predstavlja okoli 2 hektara kmetijskega zemljišča ali okoli pol hektara vinograda, hmeljišča in oljčnika, ali okoli 5 hektarov gozda.

Pri določanju meje, s katero bi opredelili kmetijsko pridelavo kot dejavnost, se je izhajalo iz podobnih izhodišč. 540 l skupne normativne porabe goriva glede na normativno porabo goriva za posamezno vrsto zemljišča pomeni mejo 2,7 hektara obdelovalnih zemljišč ali 1,3 hektara trajnega nasada ali 10 hektarov gozda. Dosežen je bil konsenz, da so to primerne meje za razmejevanje tržne pridelave od tiste, katere namen je le pridelava pridelkov za lastno porabo. Glede na podobna merila se torej načeloma možnost uveljavljanja vračila trošarine omejuje malim lastnikom oziroma uporabnikom kmetijskih zemljišč, ki tudi niso zavezanci za dohodnino od dohodkov od svojih zemljišč, saj se jih šteje za osebe, ki ne opravljajo dejavnosti.

Poleg navedenega izhodišča se je pri oblikovanju sistema izhajalo tudi iz zahtev po stroškovni in administrativni učinkovitosti sistema. Pri določitvi meje skupne normativne porabe se je zato zasledoval tudi cilj, da lahko uveljavljajo vračilo trošarine upravičenci v višini, ki je smiselno višja od administrativnega stroška organa za obravnavo zahtevka za vračilo trošarine in smiselno višja od stroška uveljavljanja zahtevka vložnika zahtevka.

Podatki o številu upravičencev do vračila trošarine, ki uveljavljajo vračilo in podatki o zneskih vrnjene trošarine kažejo, da je meja postavljena primerno. Kljub postavljeni spodnji meji se namreč število zahtevkov za vračilo trošarine iz leta v leto povečuje. Tako se je obseg kmetij, ki uveljavljajo vračilo, od leta 2000 do leta 2016 povečal z okoli 6.000 na skoraj 31.000, oziroma samo od leta 2010 od okoli 22.000 na skoraj 31.000 kmetij.

Podatki uradne statistike izkazujejo v Sloveniji nekaj nad 70.000 kmetij. Približno toliko je tudi kmečkih gospodinjstev, torej kmetij po definiciji predpisov o dohodnini. Podobne podatke izkazuje register kmetijskih gospodarstev, ki je osnova za uveljavljanje vračila trošarine. Registriranih je okoli 73.400 kmetij, od tega okoli 37.000 takih z do dvema hektaroma kmetijskih zemljišč. Torej je kmetij, ki imajo možnost uveljaviti vračilo trošarine, okoli 36.400. Dejansko jih vračilo uveljavlja okoli 31.000 oziroma 85 %.

Finančna uprava Republike Slovenije je za leto 2015 prejela in obravnavala 745 zahtevkov za vračilo trošarine pravnih oseb ter 30.957 zahtevkov za vračilo trošarine fizičnih oseb. Najnižja količina goriva v zahtevkih za vračilo trošarine za fizične osebe, ki le-te v skladu z zakonom vlagajo letno, je 86 litrov goriva in zneskom vračila trošarine v višini 25 evrov. Za fizične osebe je povprečna količina goriva, za katero so uveljavljali vračilo trošarine znašala 2.092 litrov, v povprečju so prejeli vračilo trošarine v višini 615 evrov. Kar 60 % vseh upravičencev je uveljavilo zneske vračila do povprečnega zneska, oziroma 80 % vseh zneske vračila do 3.000 litrov normativne porabe oziroma do okoli 850 evrov. Razpoložljivi podatki tudi kažejo, da v povprečju kmetije izkoristijo okoli 90 % polnega možnega zneska. Približno polovica vseh upravičencev izkoristi polne zneske, ostali pa v povprečju okoli 80 %.

V primeru da spodnja meja normativne porabe goriva za uveljavljanje vračila trošarine ne bi bila določena, bi upravičenci, ki imajo lahko v uporabi manjše površine kmetijskih zemljišč in gozda in posledično nizko letno normativno porabo goriva, uveljavljali vračilo trošarine za zelo nizko

porabo goriva in nizkimi zneski za vračilo trošarine, kar bi bilo predvsem problematično z vidika administriranja sistema. Ta namreč sloni na papirnem oddajanju vlog in ročnem vnosu podatkov v sistem.

Na primer če bi upravičenec, ki je imel v letu 2015 v upravljanju 1 ha kmetijskega zemljišča ali 1 ha gozda in bi imel za namen vračila trošarine določeno letno normativno porabo goriva 200 litrov za kmetijsko zemljišče ali 15 litrov za gozd in bi lahko uveljavljal vračilo trošarine za porabljeno gorivo v višini 70% povprečnega letnega zneska trošarine, tj. 419,25 evrov za 1000 litrov goriva, bi glede na dejansko porabljeno količino goriva lahko letno uveljavljal vračilo trošarine v višini od 0,3 do 58,7 evra za gorivo, porabljeno za pogon kmetijske mehanizacije ali v višini od 0,3 do 4,4 evrov za gorivo, porabljeno za pogon za gozdarske mehanizacije.

Glede na navedena izhodišča in podatke o obsegu uveljavljanja vračila trošarine Vlada Republike Slovenije meni, da je sedaj določen prag postavljen primerno. Se pa seveda razmerja skrbno spremlja, da se zagotovi pravico do vračila pravih upravičencem.